

Täysistunto

Tiistai 12.9.2017 klo 13.59—15.36

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja jätelain muuttamisesta Hallituksen esitys HE 84/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu

14.02 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! Tässä muutoksessa tavoitellaan sitä, että kuntien osuudet ympäristöasioista voisivat kasvaa ja se maksurasite, joka kunnilla näiden asioiden hoitamisessa on, voisi keventyä. Pidän tätä erinomaisena aloitteena ja lainsäädäntönä, ja toivon, että tähän tulee valiokuntakäsittelyssä niin selkeät ohjeet, että kuntalaisten ja kuntien maksujen määräytymisperusteet säilyvät selkeinä.

14.02 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Jätelaista on hyvä käydä keskustelua. Tämä esitys on nyt nimenomaan hallitusohjelman tavoitteiden mukainen siltä osin, että maksupolitiikkaa esitetään vapautettavaksi niin, että valvontatoimenpiteistä voidaan periä valvottavalta nuo maksut ja kunnat voisivat jatkossa määritellä itse valvontataksansa kustannusvastaavuuden rajoissa. Tämä on järkevää, että se, joka aiheuttaa, myös maksaa.

Mutta jätelaissa olisi nyt kyllä aiheellista ottaa ehkä toisenkinlainen tarkastelu. Jätelain kokonaisuudessa on myös kiinteistöjen kotitalousjätteen kuljetukset, ja niissä on kyllä tällä hetkellä käynnissä Suomessa aikamoinen jätteiden sosialisointi. Meillä on ollut toimiva jätejärjestelmä, jossa kiinteistöt ovat voineet itse päättää jätteenkuljetuksesta. Se on ollut malli, joka on kannustanut jätteen määrän vähentämiseen, ja nyt me olemme siirtymässä malliin, joka ei pitkien etäisyyksien Suomessa tule säästöä missään tapauksessa tuomaan, vaan se tulee ennen muuta lisäämään kustannuksia asukkaille, ja se tulee myös lisäämään jätteen määrää, kun tällainen yhteisvastuullisuus tulee lisääntymään.

Itse luulin, että tänään myös ympäristöministeri Tiilikainen olisi ollut täällä paikalla, kun täällä on useampia tähän kokonaisuuteen liittyviä. — Nyt hän onkin paikalla. Korjataan, ettei jää pöytäkirjaan väärin. — Eli kun ministeri Tiilikainen on paikalla, niin toivottavasti voisimme käydä hivenen keskustelua myös näistä päivitystarpeista, joita jätelaissa laajemminkin on.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys, joka nyt on käsittelyssä, on juuri sensuuntainen, että vastuuta siirretään sille, [Puhemies koputtaa] joka tuottaa, joka aiheuttaa, ja näin pitäisi olla myös kotitalouksien jätteen kohdalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2017 vp

14.05 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: [Eero Heinäluoma: Tiistaipäivä! — Jukka Gustafsson: Rohkeasti vaan!] Arvoisa puhemies! — Kiitoksia, hyvät kollegat, palauttamisesta päiväjärjestykseen ja kartalle. On todellakin tiistaipäivä ja kyseessä hallituksen esitys 84/2017.

Oikeastaan tämän kyseisen lakiesityksen, joka nyt on lähetekeskustelussa, tausta löytyy tuosta hallitusohjelman linjauksesta, missä sitoudutaan karsimaan kuntien kustannuksia miljardilla eurolla, ja sen harjoituksen yhteydessä käytiin kaikkia hallinnonaloja läpi, että missä meillä on asioita, joissa vielä olisi mahdollisuus parantaa sitä, että joko kunnat pysyvät tekemään asiallisia säästöjä tai sitten kuntien velvoitteita katetaan asiakasmaksuilla.

Tässä kohtaa nyt sitten laajennetaan hitusen verran tuota ympäristönsuojelu- ja jätelain valvonnan maksullisuutta. Periaate on se, että jäte- ja ympäristönsuojeluvalvonnan kustannukset laskutetaan valvontatarpeen aiheuttajalta nykyistä kattavammin. Kunnissa tuo toimeenpano, mukaan lukien maksujen suuruus, jää sitten kuntien harkintaan ja taksat päätettäväksi, eli käytännössä sitten kunnat päättävät sen, kuinka suuria taksoja näistä toimista peritään. Kunnissa tämän lakimuutoksen myötä maksulliseksi tulisivat ympäristönsuojelulain mukaiset tarkastukset onnettomuus-, haitta- ja rikkomustilanteissa sekä jätelain mukaiset siivoamismääräyksiin liittyvät valvontatoimenpiteet, kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen antamien roskaantumisen ehkäisemiseksi tai jätehuollon järjestämiseksi tarkoitettujen määräysten valvominen, rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemiseksi annettun kiellon tai määräyksen valvonta ja jätteen keräyksen säännöllinen valvonta.

Jos ajatellaan sitten sitä kuluttajan tai toimijan oikeussuojaa, niin tietysti perustahan on se, että maksuthan saavat aina vastata enintään sitä valvontatoimenpiteen tuottamaa kustannusta, ja tietysti kunnissa näin tullaan tekemään, ja tässä on myös maksujen oltava yksityishenkilöille kohtuullisia. Hyvä periaate, ja tässä sitä noudatetaan. Sitten, jos ajatellaan, että joskus kiusantekoina tehdyistä valituksista aiheutuu kustannuksia, niin niitä on voitava periä siltä vireillepanijalta. Niin että tämänkaltaiseen toimintaan tässä ei nyt sitten kuluja tule.

Kaiken kaikkiaan esityksen vaikutukset ovat senkaltaiset, että arvioidaan, että maksukertymä on kaiken kaikkiaan 3,5—8 miljoonaa euroa. Kunnille tästä tulee käytännössä tuo 3,5—7 miljoonaa, valtiolle vajaan miljoonan verran. Pääosin nuo maksut kohdistuvat yrityksiin, ja suurin osa valvontatoimista liittyy siis rikkomus-, laiminlyönti- ja onnettomuustilanteisiin tai siihen, että vaaditaan ja valvonnalla tehostetaan sitä, että toiminta palauteaan lailliseen tilaan. Yritykset voivat alentaa maksurasitustaan, kun noudattavat lakia ja toimivat huolellisesti, se on näin yksinkertaista.

Kansalaisille maksuja voi aiheutua esimerkiksi roskaantuneen kiinteistön siivoamismääräyksestä ja siihen liittyvästä tarkastuskäynnistä. Eli kaikille ovat tutut romuvarastona käytetyt pihat tai laittomat kaatopaikat: tällaisissa tapauksissa voivat sitten myös yksittäiset kansalaiset joutua maksuja maksamaan.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, tässä tämä esityksen sisältö, joka siis laajentaa jonkun verran ympäristönsuojelulain ja jätelain valvonnan maksullisuutta ja sitä kautta alentaa kuntien kustannuksia.

14.09 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Aina kun joku hallitus tuo jotain uusia esityksiä, niin kyllähän silloin löydetään varmaan jotain hyvää mutta myös jotain kyseenalaistettavaa. Tässä ajattelin nyt ensiksi nostaa näitä positiivisia asioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2017 vp

Positiivista on se, ettei euromääräistä summaa mainita ehdotuksessa ja että prosentti on nostettu 10 prosenttiin, mutta silti tosiasia on, että kunnallisilla jäteyhtiöillä on käytössään vähän rahaa ja lisäksi toiminta edellyttää heiltä aika suuria investointeja. Ja jos vertaa esimerkiksi EU-tasolla verrattuna muihin maihin, jotka soveltavat EU-direktiivin 20 prosentin sääntöä markkinaehtoisesta toiminnasta saadakseen säilyttää niin sanotun in-house-lausekkeen, on minusta poikkeavaa väittää, että kunnallisilla jäteyhtiöillä Suomessa olisi paljon rahaa.

Toinen positiivinen asia kyllä on, että nykyisessä ehdotuksessa kuntien jätteet vielä kuuluvat kunnallisten jäteyhtiöiden tehtäviin.

Sitten jos tarkastellaan sairaanhoitopiirien ja maakuntien näkökulmasta, niin todettakoon, että jos maakuntien terveydenhuollon jätteet otetaan pois kunnallisten jäteyhtiöiden vastuista ja sallittua markkinatoimintaa vähennetään, niin kunnalliset jäteyhtiöt eivät pysty tarjoamaan maakunnille palvelua, vaan silloin näiden on käytettävä kalliimpaa, yksityistä jätteenkäsittelyä ja byrokraattisempaa hankintaa.

Vielä kotitalouksista. Jos kunnalliset jäteyhtiöt nykyään onnistuvat tuottamaan pientä voittoa yritys-jätteistä, niin se menee toiminnan rahoittamiseen. Taas jos nämä tulot jäävät pois samanaikaisesti, kun laitosten läpi menevä jätemäärä pienenee, käyttöön kohdistuva kustannuspainehan lisääntyy ja kotitalouksien maksuja saatettaisiin joutua korottamaan arviolta jopa 10—30 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Tavallisesti perustellaan yksityistämistä kilpailulla, tehokkuudella ja alemmilla hinnoilla. Itse edustan yleensä sellaista politiikkaa, että jos pystytään löytämään säästöjä ja tehokkuutta lisääviä toimia, niin en ollenkaan vastusta yksityistämistä, mutta toisaalta ehdotus uudesta jätelaista yhdessä hankintalain kanssa saattaa johtaa jätteenkäsittelyn osalta siihen, että se johtaa korkeampiin hintoihin, ei ainoastaan kotitalouksille vaan kaikille, ja pahimmassa tapauksessa jopa huonompaan tehokkuuteen ja suurempaan byrokraatiaan.

Nykyään kilpailuneutraliteetti toteutuu. Ehdotuksessa ei ole minun mielestäni kyse kunnallisten jäteyhtiöiden kyvystä kilpailla markkinoilla vaan siitä, että kilpailua yritetään näillä toimilla jopa vähentää estämällä kunnallisia jäteyhtiöitä tarjoamasta palveluja. Olen ymmärtänyt, että tällaista palautetta on myöskin tullut kunnallisista jätelaitoksista, joten toivoisin, että valiokuntakäsittelyssä näitä asioita huomioitaisiin.

14.13 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On pakko sanoa, että edustaja Östman puuttui kyllä aivan olennaiseen asiaan. Kun tästä jätehuollosta puhutaan, niin se on Suomessa yleisesti ottaen erittäin hyvin, tehokkaasti, myös kustannustehokkaasti järjestetty, ja tässä on suuri riski, että lähdetään säntäilemään tavalla, joka tuottaa huonompaa palvelua ja kuntalaisille, jotka viime kädessä maksavat kustannukset, kalliimmalla. Sen takia haluan kysyä ministeriltä: missä määrin hän on asioinut tämän ja tämän koko kokonaisuuden haltuunotossa Kuntaliiton kanssa ja missä määrin kuntien hyvin perusteltuja näkemyksiä on tässä otettu huomioon? Ettei vain kävisi niin kuin edustaja Östman hyvin asiaan paneutuen varoitti: voi tulla karhu vastaan, kun ollaan lähtevinään sutta karkuun.

14.14 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! En epäile, etteivätkö edustajat Östman ja Heinäluoma olisi huolellisesti paneutuneet tähän asiaan, mutta sillä asialla, mistä te puhutte, ei valitettavasti ole mitään tekemistä tä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2017 vp

män nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen kanssa, joten pyydän teitä pidättäytymään ja kehittämään edelleen näitä hyviä näkökulmia ja puheenvuoroja, kunnes hallitus tuo jätelain muutoksen, missä sitten näihin asioihin paneudutaan. Se on kyllä lausunnoilla tällä hetkellä, mutta ei vielä eduskunnan käsittelyssä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otetaan vielä edustaja Östman ja edustaja Heinäluoma, ja sen jälkeen puhujalistaan.

14.15 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean lyhyesti vain, että ainakin tässä minun näyttöpäätteessäni luki myöskin "jätelaki", joten pelasin riskillä [Naurua] ja käytin tällaisen hyvin ennakoitun puheenvuoron, joka tulee varmasti jatkossakin, kun tästä käydään keskustelua tulevaisuudessa.

14.15 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuulun kansanedustajiin, jotka saavat paljon palautetta, ja tästä asiasta on tullut jo pidemmän aikaa paljon palautetta. Kun täällä puhutaan, niin pidän tärkeänä, että edustajat pääsevät evästämään ministereitä, ja sen takia kysyinkin ministeriltä, miten hän on laajemmin tämän asian käsittelyn yhteydessä ottanut Kuntaliiton näkemyksiä huomioon. Ja totean, että en ole vielä saanut vastausta, mutta jään odottamaan tätä vastausta, jossa hän voisi hiukan avata, aikooko hän ottaa jatkovalmistelussa huomioon Kuntaliiton näkemykset ja miten ne tämän lakiesityksen valmistelussa on huomioitu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt keskitymme käsittelemään tätä hallituksen esitystä 84/2017.

14.16 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Tuo edustaja Östmanin esille nostama asia on tulossa tänne, ja on tietysti hyvä, että siihen annetaan evästyksiä täältä, vaikka se vielä lausunnolla on. Niin kuin itsekin totesin, meillä jätelaissa on asioita, joita on syytä käydä läpi tämän kansalaispalautteen osalta, mitä on varmasti itse kukin reilusti saanut.

Tässä hallituksen esityksessä 84, joka on siis tänään käsittelyssä, nimenomaan päivitetään tätä maksupolitiikkaa siinä vastuussa, että oikea henkilö tai oikea toimija maksaisi nämä maksut. "Ympäristölle riskejä aiheuttavan toiminnan noudattamisen valvonta on pitkällä aikavälillä julkisen talouden kannalta välttämätöntä, sillä laiminlyönteihin puuttumattomuus johtaa usein vahinkojen laajenemiseen niin suuriksi, että vahingoista aiheutuvia kustannuksia päätyy lopulta yhteiskunnan maksettaviksi", todetaan tässä hallituksen esityksessä.

Viime keväänä eduskunta teki valtiovarainvaliokunnan mietinnön pohjalta aika poikkeuksellisen kirjauksen juuri tarttuen tähän huoleen koskien kaivoksia. Meillä on Talvi-vaaran lisäksi muitakin kaivoksia, joissa on käynyt juuri näin, että valvonta on pettänyt ja ne varat, jotka on tuon kaivoksen ympäristöasioiden jälkihoitoon varattu, ovat murto-osa siitä, mitä kustannuksia aiheutuu, kun homma ei ole mennyt niin kuin on suunniteltu. Tämä eduskunnan kirjaus on hallitusta sitova ja velvoittava, ja kysyisin ministeri Tiilikaiselta, kun se niin lähelle tulee tämän päivän esitystä: millä tavalla tässä on ryhdytty toimiin, että saisimme jatkossa myös näissä kaivoskysymyksissä toimijat vastuuseen, että siellä olisi varattu niin merkittävästi varoja, [Puhemies koputtaa] että se voitaisiin huolehtia sen toimijan varoilla eikä yhteiskunnan varoilla [Puhemies koputtaa] niin kuin tällä hetkellä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2017 vp

14.18 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Kun tästä konkreettisesta esityksestä puhutaan, pidän tärkeänä, että tämä koko jätehuollon kehittäminen tapahtuu tiiviissä yhteistyössä kuntien kanssa, kun se on erinomaisen hyvin ja kustannustehokkaasti hoidettu. Tiedämme paljon muita Euroopan maita — enkä nyt puhu Etelä-Euroopasta tai Italiasta — joissa meillä on aito jäteongelma, jota ei ole kyetty ratkaisemaan. Kunnilla on nyt mahdollisuus myös tehdä tätä kilpailutusta niin, että se käyttää yksityistä osaamista hyväkseen, mutta se voi tehdä sen keskitetysti yhdistämällä tämän tavallisten asukkaiden jätehuollon ja sitten yritysten jätehuollon toisiinsa. Sen takia tällä asialla on iso merkitys, ja toivon, että tässä hallitus etenee viisaalla tavalla kuunnellen meidän kuntakenttää.

14.19 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Mielestäni nyt käsittelyssä oleva lakiesitys on kyllä hyvä. Se noudattaa sitä periaatetta, että jätteen aiheuttaja maksaa siitä syntyvät kustannukset, ja se on aivan oikein. Siinä mielessä tämä muutos on mielestäni erittäin hyvä.

Mutta sitten, aivan kuten edustaja Heinonen tässä nosti esille, kyllä tässä tätä samaa periaatetta pitää pystyä noudattamaan myös laajemmin, että miten huolehditaan esimerkiksi kaivosten osalta tai jonkun muun tällaisen toiminnan osalta, josta tiedetään, että tulee jätteitä ja mahdollisia isojakin riskejä voi olla, että jos se jäteongelma karkaa käsistä, niin miten siihen veloitetaan toimijaa varautumaan niin, että se pystyy kustannusten osalta huolehtimaan tästä.

Sitten tässä on noussut esille myös jätelain uudistus, jonka me tiedämme olevan tulossa. Tässä on ollut erinomaisia puheenvuoroja siitä, että se on kyllä syytä tehdä kuntien kanssa yhdessä myös sen vuoksi, että meillä on hyvin erilaisia toimintaympäristöjä eri puolilla maata. Vaikka joillakin alueilla jätettä syntyy paljon ja on tiheästi asutusta, niin varmasti siellä myös markkinaehtoisesti paljonkin pystyy jätehuolto toimimaan, mutta sitten samanaikaisesti meillä on laajoja alueita, missä ei millään tavalla ole kannattavaa yksityisten yritysten hoitaa jätehuoltoa. Silloin se, että meillä on kunnilla suuri vastuu jätehuollosta, takaa sen, että kaikkien jätteet tulevat hoidettua ja kenenkään kustannukset eivät sitten taas karkaa liian korkeiksi, vaan se pysyy sen suuruisena, mitä siitä jätteestä ne todelliset kustannukset ovat.

14.21 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on mielestäni kyllä hyvin perusteltu ja noudattaa sitä hyvää periaatetta, että aiheuttaja maksaa valvonnan kustannukset. Paitsi, että tämä tuo niitä toivottuja resursseja jätehuollon valvontaan ja ympäristönsuojeluun, niin toivottavasti myös kannustaa toimijoita vähentämään jätteiden määrää.

Se, mihin kiinnitin tässä huomiota, on tämä lausuntopalaute, jossa on jonkun verran tullut palautetta siitä, että maksujen määräytymisen perusteen tulisi olla valtakunnallisesti yhdenmukainen. Tässähän nyt jätetään tietenkin kunnille hyvin suuri harkintavalta taksojen määräytymisen osalta mutta toisaalta tässä esityksessä on kyllä hyvin perusteltu se, minkä takia ei näin voi olla, eli kuntien osalta taksan määrääminen kuuluu sinne kunnan itsehallinnon ydinalueelle. Mikäli näin ei olisi, jos nämä valvontamaksut olisivat yhdenmukaiset, niin silloin kustannusvastaavuusperiaatetta noudattavien maksujen sijasta lähestyttäisiin ikään kuin veroluonteista valvontamaksua, jossa taas olisi sitten oma prosessinsa ja oma suhteensa jopa säätämisyjärjestykseen.

Pidän tätä esitystä ja sen perusteluja kyllä varsin kannatettavana.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2017 vp

14.22 **Kaj Turunen si:** Arvoisa puhemies! Tässä nyt nousi kuitenkin esille tämä tuleva-kin jätelain muutos, ja muistuttaisin vain siitä oikeastaan, että näiden muutosten jätelakiin täytyy olla balanssissa ja niiden täytyy olla yhteensopivat hankintalain kanssa, jonka eduskunta on hyväksynyt viime vuoden puolella ja joka on tullut tämän vuoden alusta voimaan. Se jonkun verran rajaa niitä intohimoja sitten, mitä jätelain puolella tässä eduskunnassa tehdään. Jätelain ja hankintalain välillä ei voi olla mitään ristiriitaa.

Mutta sitten itse tähän hallituksen esitykseen. Lähtökohtaisestihan tämä hallituksen esitys on hyvä, mutta viittaa nyt oikeastaan siihen, mitä ministerikin tässä aiemmin sanoi, missä tapauksessa se voi koskea tavallisia ihmisiä ja kansalaisia. Ministeri otti tässä esille romupihan. Tämöinen niin sanottu romupiha voi olla sille asianomaiselle asukkaalle sellainen, ettei hän pidä sitä ollenkaan jätteenä tai romuna eikä hänen mielestään siitä aiheudu riskiä, kun taas naapurin mielestä se voi sisältää jäteriskin ja hän pitää sitä romupihana.

No, sitten tullaan näihin valvontamaksuihin. Meillä Suomessahan on käytäntö se, että viranomainen päättää tästä valvonnasta, milloin valvonta suoritetaan. Esimerkiksi elintarvikealalla ja monella muullakin alalla viranomainen itse päättää tämän valvonnan tarpeellisuudesta ja esimerkiksi siitä, kuinka monta kertaa käydään jotakin paikkaa valvomassa, ja siitä tulee yleensä sitten valvottaville kohteille pahimmillaan muutaman sadan euron lasku. Kysyisinkin ministeriltä siitä, miten tarkkaan pystytään sitten käytännössä vetämään raja siitä, mikä toiminta yksityisellä sektorilla esimerkiksi aiheuttaa tällöistä ympäristöriskin mahdollisuutta ja luo tällöisen valvonnan tarpeen ja sitä kautta laskun asiakkaalle.

14.24 **Ari Torniainen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämän hallituksen esityksen tavoitteena on vahvistaa kuntien ja valtion viranomaisten taloudellisia voimavaroja valvontatehtävien asianmukaiseksi hoitamiseksi. Tämä hallituksen esitys on todellakin hyvä ja kannatettava, ja toivottavasti se menee hyvin eteenpäin.

Mitä itse tähän esitykseen tulee, niin kaikki nämä lausunnot, mitä tähän on tullut jo aiemmin, ovat olleet pääsääntöisesti kannattavia, jotta tämä asia etenisi hyvässä yhteistyössä eteenpäin. Se, mitä myöskin ministeri toi omassa puheenvuorossaan esille, on omasta mielestäni tärkeää, että tällä pystytään alentamaan kuntien kustannuksia ja viranomaiset pystyvät myöskin toimimaan asianmukaisesti. Mutta myöskin se tulee huomioida, että maksujen tulee olla jatkossa kohtuullisia, ettei niistä maksuista tule kohtuuttomia.

Sitten oikeastaan, mihin edustaja Turunen jo vähän viittasi, niin sanottuihin romupihoihin tai vastaaviin. Itse ottaisin esille myöskin sen, että kun aina silloin tällöin nimenomaan yksityisten maille ilmestyy niitä luvattomia jättekasoja ja kun itse maanomistaja ei ole aiheuttanut niitä, niin toivottavasti tästä ei sitten aiheudu lisäkustannuksia taas niille yksityismaiden omistajille, jotka eivät ole aiheuttaneet niitä kasoja sinne. Toivoisin, että myöskin tätä asiaa pohdittaisiin jatkossa, miten saataisiin niiltä yksityisiltä, jotka ovat tällä hetkellä velvoitettuja sitten poistamaan niitä jättekasoja, pois niitä ylimääräisiä kustannuksia, mitä heille tulee ja mitä he eivät itse ole aiheuttaneet. Voisiko ministeri myöskin valottaa vähän tätä asiaa?

14.26 **Leena Meri ps:** Arvoisa puhemies! Käytän tilaisuutta hyväkseni, kun ministeri on paikalla ja täällä on puhuttu kaivoksista ja kunnille aiheutuvista kuluista ja maksuista ja niitten korvaamisesta. Tuossa joitakin aikoja sitten otin puheeksi itse — ja moni muukin on eduskunnassa varmasti tästä puhunut — että on olemassa kulurasitteita, kuten melu ja pöly, ihmisten omaisuuden arvonalennus kunnissa, kuten meillä Hyvinkäällä, kun on paljon

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2017 vp

maa-ainesten ottoa. Onko hallitus miettinyt mitään muita keinoja kuin lupamaksu ja oikeastaan juuri valvontamaksu, miten myös sinne kuntaan saisi tuloja siitä haitasta? Siellä tiet kuluvat ja on pölyä ja juuri tätä, että joidenkin asuma-alueiden vetovoimaisuus heikkenee. Sitten jos yhtiön pääkonttori ei ole sillä paikkakunnalla, niin eipä sinne sitten oikein muita tuloja hirveästi tule tästä toiminnasta. Onko mietitty mitään kaivosveroa tai rojalteja, mitä esimerkiksi maailmalla käytetään kompensoimaan tätä tilannetta? Tämä esimerkiksi juuri Hyvinkäällä, mistä olen kotoisin, paljon puhuttaa. Meillä on siellä eräs alue, jolla on hyvää ja hiljaista omakotiasumista, ja sinne on sitten myöhemmin tullut näitä louhintapaikkoja ja hiekanottoaikoja, ja ihmiset ovat kovasti olleet pahoillaan, että asuntojen jälleenmyyntiarvot laskevat ja muuta. Onko näitä mitenkään pohdittu hallituksessa?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Tiilikainen, 2 minuuttia.

14.28 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen: Arvoisa puhemies! Tähän nyt käsitteillä olevaan lakiin: tämä on kuntien toiveitten mukainen, kuntia on kuultu, tämä vastaa kuntien toiveita.

Tuosta maksujen tasosta, onko se yhdenmukainen vai voivatko kunnat päättää: meillä on kunnallinen itsehallinto, ja sen mukaan kunnat itsehallinnon sisällä päättävät maksuisiaan. Niitä ei voi ulkoa sanella.

Sitten kysymyksiin sisällöstä, miten se kohtaa kansalaisia. Edustaja Turunen otti tärkeän näkökulman, että milloin lähtee niin sanotusti taksamittari pyörimään. Oma käsitykseni on, että jos esimerkiksi jonkun ilmiannon perusteella tullaan paikalle, niin se ei ole maksullinen tarkastuskäynti, vaan ainoastaan jos annetaan siivoamismääräys — eli viranomaisen arvioi, että tilanne on sen kaltainen, että siihen on puututtava — ja sen jälkeen tullaan jälkikäteen tarkastamaan, onko toimittu, kuten viranomaisen on ohjeistanut, siitä tulee se maksumahdollisuus. Mutta toivon, että valiokunta tätä varmasti vielä työssään selvittää.

Oikeastaan sama koskee vähän tätä Torniaisen huolta: en osaa suoraan vastata. Tämä lakiesitys ei tuo ratkaisua siihen, miten siinä menetellään, jos joku on jonkun toisen maalle roskia kipannut. Mutta tähän tulevaan jätelain uudistukseen, joka on työn alla, aivan oikein, hankintalaki asettaa omat reunaehdonsa.

Tuosta kuulemisesta. Olen valmistelevan työryhmän kokouksessa itsekin käynyt kaikkia osapuolia kuulemassa, koska mielipiteitten kirjo on laaja, ja esitys tulee.

Edustaja Heinonen otti asian, mikä on ympäristöministeriössä työn alla, ja moni muukin viittasi tähän kaivoskysymykseen. Nuo kaivoksilta kerätyt maksut eivät todellakaan ole olleet riittäviä, jos jälkiä joudutaan hoitamaan, ja tätä valmistellaan, miten saataisiin tilanne paremmaksi.

Tässä, puhemies, pääpiirteissään.

14.30 Martti Mölsä si: Arvoisa puhemies! Edustaja Meri puhui maa-ainesluvasta ja kaivoslaista ristiin, ja kun ministeri ei tätä maa-aineslupaa tässä ottanut esille, niin kunnalle tulee jokaisesta maa-ainesluvasta tuloja, samoin tulee valvonnasta ja jokaisesta otetusta kuutiosta. Eli kaivoslaki on ihan eri, siinä on erilaiset taksat.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2017 vp

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.